

הַלְבוּת שֵׁפֶת סִימָן שֶׁמָה

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כז]

דפי תקרה ינרד ונתם ונשיקא מחיצה³⁸.

בתורה בודאי אינם שוגגים. וראה בביה"ל שם (ד"ה מוחין וד"ה חיוב) שכתב עוד פרטים בזה.

[משנ"ב ס"ק לב]

הואיל ולייתהו למחיצות³⁸.

38 ולענין אם מותר לתקן את העירוב בשבת, ראה ביה"ל לעיל (סי' שסב ס"ג ד"ה מחיצה), ובמה שכתבנו שם. ובאופן שתיקנו את העירוב בשבת, האם מותר לחזור ולטלטל, ראה ביה"ל לקמן (סי' שעד ס"א ד"ה ונסתם הפתח).

[משנ"ב ס"ק לח]

הפתוחות ל³⁹.

39 והחזו"א (או"ח סי' צ ס"ק כו) תמה, איך אפשר לסמוך על שיתוף במקום עירוב במקום שבטל השיתוף. ותירץ, שלענין טלטל מחצר לחצר נחשב שיתוף גם אם המבוי אסור. עוד כתב, שאם כולם שותפים בפת השיתוף בכיכר אחת המונחת בבית, יש לסמוך עליה לעירוב מדין בעל הבית שהיה שותף לשכניו (במבואר ברמ"א לקמן סי' שסו ס"א).

[משנ"ב ס"ק לט]

ולא קצי לאתויי להעירוב דרך המבוי כין ששפךה הקורה⁴⁰.

40 דין זה שאם לא יכלו לטלטל במבוי בערב שבת לא חל השיתוף, כתב האבן העזר (כאן) שהוא תלוי בשתי הדעות שהובאו בשו"ע לקמן (סי' שעב סט"ז) לענין שתי חצירות הסמוכות זו לזו ואחת גבוהה מחבירתה, והדרך להגיע מזו לזו היא על ידי טיפוס על אילן שביניהן, שלדעה אחת יכולות הן לערב יחד אף שאין להן דרך זו על זו אלא על ידי שיעברו על איסור דרבנן שמשמשים באילן, כיון שזמן חלות העירוב הוא בבין השמשות, ולא גזרו על שבות בבין השמשות, ולדעה אחרת הרי זה אסור. ולדעות שהתירו שם, גם כאן חל השיתוף אף שנפלה הקורה לפני שבת ואסור לטלטל במבוי מדרבנן, כיון שיכול להביא את העירוב אליו בבין השמשות. ובמשנ"ב שם (ס"ק קטז) כתב שהא"ר צידד להלכה כדעה זו.

אמנם, בשו"ת הרעק"א (מהדו"ק סי' יד) הסתפק אם אפשר לדמות את הדרך שלפנינו לנדרון שם. והחזו"א (או"ח סי' צו ס"ק לה) נקט בפשיטות שאין לדמותם זה לזה, ומשום שעיקר תקנת עירוב היא שלא תהיה רשות שלא עירבה מפסיקה בין הרשויות שעירבו, והמבוי שאינו מתערב נחשב ככותל גבוה י' טפחים שמפסיק ביניהם, שאף אם יכול להביא את העירוב מעל הכותל אינם יכולים לערב יחד.

33 ואם באמצע התקרה יש דלת נעולה, ומהדלת ולחוץ אין התקרה רחבה ד' טפחים, דעת רש"י (שבת ט, א ד"ה באסקופת) שהדלת אינה מפסיקה את הקורה, ואם כן פי התקרה שרוחבה ד' טפחים יורד וסותם. אמנם, אם עשו את התקרה משתי קורות שאין ביניהן שיעור ג' טפחים והן נחשבות מחוברות מדין לבד, אם יש דלת מפסיקה בין הקורות לא נאמר דין לבד. ודעת הבעל המאור (שם ג, א בדפי הרי"ף) שדלת מפסיקה בכל אופן. וכתב החזו"א (או"ח סי' סו ס"ק יב) שמסתנימת שאר הראשונים משמע שסוברים הם כפירוש רש"י, שכן פשוט הסוגיא, וכן סתם שם (ס"ק יג) להלכה.

[ביה"ל ד"ה בין תחת הקורה]

שסובר גסין קהרא"ד, עין שם³⁴.

34 וכן כתב להלכה לעיל סי' שמו ס"ג ד"ה ומשקוף.

[ביה"ל ד"ה מפני שמצטרף]

יש לענין³⁵.

35 בדין זה אם מותר להוציא מכרמלית דאורייתא למקום שמדאורייתא הוא רשות היחיד ורק מדרבנן דינו ככרמלית, ראה מה שכתבנו לעיל סי' שמו ס"ג ד"ה ומותר.

[שו"ע ס"ה]

כין פתוח לכרמלית, שיש בו הפרא³⁶.

36 מלשון זה דייק התוספת שבת (ס"ק בא) שהאיסור לשבת במקום הפתח בחצר הפתוחה לכרמלית הוא רק משום שיש לחוש שיתגלגל חפץ מידו לכרמלית ויביאנו אליו בחזרה. והקשה, שהרי כשהחצר פתוחה לכרמלית אסור כלל להשתמש במקום הפתח כמבואר לעיל (ס"ד). ותירץ, שמדובר באופן שיש משקוף ד' טפחים במקום הפתח, שאז אומרים 'פי תקרה יורד וסותם' בחדו החיצון, ומותר להשתמש עד חוד זה אף בפתוח לכרמלית.

[משנ"ב ס"ק ל]

כדלקמן בסיומן תרח סעין ב, עין שם³⁷.

37 ובטעם הדבר כתב שם (ס"ק ו), שבדבר שאינו מפורש בתורה יש לתלות שהם שוגגים, ולא ישמעו לנו מחמת שהדבר קל בעיניהם, ואנו אומרים שמוטב שיהיו שוגגים וכו', אבל בדבר המפורש

הלכות שבת סימן ששה

רכט

באר הגולה

ש שבת קמ"א
ת הרא"ש שם
א ביצה ל' ב משנה
צרכין צ"ד ורכיב
יפי, והר"ף
והרא"ש והרמב"ם
בפרק י"ג שם
במקור א
ד תרומת העין
ה פרודי פרק ו
ז ערובין ותעניות
מטויו פרק ג

הקורה ובין כנגד הלחי, *מפני שמצטרף לפרמלית שאצלו, שפוצץ מין את מינו ונעור: ה' (כח) שא"ף על-פי שמתר להשתמש (כט) תחת הקורה, לא ישוב אדם בראש המבוי ויחפץ בידו, שמא יתגלגל החפץ מידו לרשות-הרבים ויביאנו אליו פינן שאין הכר בינו לרשות-הרבים, יאכל על פתח החצר מותר, בין פתוח לרשות-הרבים בין פתוח לפרמלית, שיש בו הפצצה: ו' א"שים היושבות על פתח המבוי וכדיהן בידו אין ממחין בידו, דבינן (ל) דמידי דרבנן הוא, מוטב שיהיו שוגגות ולא מזידות: ז במבוי (לא) שנטלו קורותיו או לחייו בשבת, אף-על-פי שהתיר למקצת שבת (לב) אסור משם ואילך, בין פתוח לרשות-הרבים בין פתוח לפרמלית. י' ויש מי שאומר דהגוי מלי בעיר שאינה מקפת חומה, *אכל בעיר (א) (לג) מקפת חומה מותר: הגה ויש לסמוך על זה ולהתיר. וכל זה, שהיה ראוי לעמד כל השבת, אכל אם היה (ד) עומד לטור מערב-שבת, אסור לאחר שנסתר. (לה) ואם ספק אם נסתר מערב-שבת או לא, (לו) אזלינן לקלא (תה"ד סימן עג): ח המבוי (לו) שנטפתפו בו ונשברה הקורה, אותו חצר שהערוב מנח בו ונצרות (לח) הפתוחות לו מתרות, אכל חצרות (לט) שאין פתוחות לאותו חצר (ס) [ס] (מ) אסורות:

באר היטב

שערי תשובה

שפמ"א מתיר לכתחלה, כדאי הוא לסמוך עליו עכ"פ בדיעבד וישתה דחוק, ע"ש: [ס] אסורות. עין בה"ט, ועין לקמן סימן שס"ק י"ד כחב ג"כ בשם הש"י. ובאבן העזר צדד להחיר אם אין מוסקי בינים לערוב רק פרמלית, דבה"ש הוי מצי לאחוי לערוב גביהו, ובש"ת ג"כ מ"ת סימן מ כתב דליחא, דע"ח לא מקני ראוי לבה"ש אלא צריך שכל השבת יהיה כאלו כלם דרים שם ומיחד לאחוי ביה, וכיון שכל השבת הרישית שהערוב מנח שם נפרד מאחוי ביה וגם תחלת הערוב פן היא, לא שיקן בה"ש קתה ערוב, וגם תהיה לא תחילת זה והנחית בצ"ע. ויש סימן לט בעיר שנתחם אסור חותמות שפקקע י"ל דלא דאורייתא וא"כ הערוב תני בה"ש (ואף דאיהו גופה

משנה ברורה

באור הלכה

הראב"ד, גם מצאתי במלחמות שם שטובר גס"ן בהראב"ד, עין שם: * מפני שמצטרף לפרמלית שאצלו. ומכל מקום לענין להוציא לחוץ אפשר דאסור, דמן התורה רשות-היחיד הוא, אכן לפי מה שמבאר לעיל בסימן שמו סעיף ג, לכאורה מותר, ויש לעי' 38: * אכל בעיר מקפת חומה מותר. ואם חל יוסטוב ראשון ביום ששי ונספק בו הערוב, לא אקרנין הואיל והתר ליוסטוב התר לשבת, דיוסטוב ונסבת שמי קדשות הן [מ"א בסימן שסג סק"ד ושא"א]:

סכ"ו מ"ש"ש: (א) מקפת. דהוי כחצר א' וכשנפל התקון אין הפסק בינים לאינם-יהודים, והוי כחצר שלא ערבו, דאמרינן שבת הואיל והתרה התרה דתרי מחיצות החיצונות קמות כמ"ש סימן שעד ס"ב, ועי' סימן שסג סכ"ו. ועמ"א: (ז) עומד. פי' כגון במקום ששכיחי אינם-יהודים שמקלקלין הערוב באותו הילה: (ח) אסורות. עין מ"א. ודע, דאותן חצרות האסורות לטלטל, אפלו בבית א' אסור מתוך לתוך כמ"ש סימן שע ס"ג, ע"ש, וצריך להזהיר בהכ"נ משרי הפדקה עבור מטהפלה והערוב מנח שם יש להחמיר, דהוי מצד

פסק בספר אבן-העזר, (כג) ובפרט אם הקורה רחבה ארבעה טפחים ובריאה לקבל מעובה, בודאי מתר אפלו פתוח לפרמלית, דפי תקרה יורד וסותם ונחשיבא מחיצה: 38: ה' (כח) אף-על-פי שמתר להשתמש וכד'. רוצה לומר, דדוקא על צד הפקדה וההודמן מתר לטלטל שם חפציו לעת הצורך, אכל לא ישוב שם בקביעות ויחפץ בידו וכד' (מאמר מרדכי): (כט) תחת הקורה והוא הדין שלא ישוב אצל הלחי (גמרא). ואפשר דכשיש בו צורת-

הפתח שרי, דמקרי הפרא, ומיהו, בצורת-הפתח שלנו שגבוה מאד בודאי אסור, דלית הפרא. (כג) ואפלו אם המבוי פתוח לפרמלית, דהוא רק חפשא במלתא דרבנן, גס"פן אסור, דשכיחא לאחשולי [מ"א ומאמר-מרדכי]: ו' (ל) דמידי דרבנן הוא. ואפלו במידי דאורייתא, אי ידעין שלא ישמעו לנו, אין לומר להם, אם לא דבר שפירש בקרא בהקדא, דלקמן בסימן תרח סעיף ב, עין שם: ז (לא) שנטלו קורותיו או לחייו. רוצה לומר, לחי או קורה שלו, דאין במבוי אלא קורה אחר ולחי אחר, והוא הדין כשנטל צורת-הפתח, לפי מהגנה שאנו עושין צורת-הפתח: (לב) אסור משם ואילך. לטלטל אלא בתוך ארבע אמות, וכן אסור להוציא מבית לשם, ולא אמרינן כאן שבת הואיל והתרה התרה, כמו בסימן שס סעיף ב, (כד) הואיל ולייתנו למחיצות: 38: (לג) מקפת חומה מותר. דהרי על-ידי החומה הריא כל העיר רשות-היחיד גמור, ותקון המבוי לא היה אלא כדי לסלק דיורי הנכרים מצליחן, ולכן אף שנסתר תקון המבוי בשבת מותר, (כס) דהוי כשתי חצרות שלא ערבו יחד ונפל כהל המפסיק ביניהן, דאמרינן שבת הואיל והתרה התרה משום דמחיצות החיצונות קמות, והכי נמי בכהאי גוונא. וכתב הש"י: דוקא ישבה ויבסוף הקפה, כסתם עירות שלנו, דאז הוי רשות-היחיד, אכל אם הקפה ויבסוף ישבה, דיש עליה דין פרמלית מדרבנן, ועשו תקון במבוי להחמיר השלטול ונפל התקון, אסור, דהרי מחסר מחיצות ופתוח לפרמלית: (לד) עומד לסתור. כגון במקומות שמצויים נכרים שמקלקלים אותם כליל-שבת (כו) וקרוב לודאי הוא שיקלקלוהו: (לה) ואם ספק וכד'. אי אין עומד לסתור קאי: (לו) אזלינן לקלא. דמוקמינן לה אהוקתה והשתא הוא דנשבר נכ"י: ח (לז) שנטפתפו בו. רוצה לומר, שעשו רק שתופיי-מבואות ולא עשו ערובי-חצרות כל אהד בפני עצמו כחצרו, ואף-על-פי-כן מהני, דקמיא לן לקמן בסימן שפז דסומכין על שתוף במקום ערוב: (לח) הפתוחות לו. רוצה לומר, שיש פתח או חלון שיכולין לטלטל ולהביא מו לזו שלא דרך המבוי: (לט) שאין פתוחות וכד'. רוצה לומר, אפלו העומדות בצד חצר זו, פינן שאין להם פתח או חלון לאותו חצר, אסורות, דליתא לערוב גביהו, ולא מצי לאחוי להערוב דרך המבוי פינן שנטפתפו הקורה: 40: ודוקא כשנשבר תקון המבוי בחל, (כ) אכל נשבר בשבת, שרי לטלטל בכל החצרות פינן שהערוב היה קנים בין-השמשות, ואפלו מחצר לחצר שרי, בין דרך פתחים שביניהם בין דרך חורין, דכיון שהתיר במקצת שבת התר לכל השבת, ויבדלקמן בריש סימן שעד, ורק דרך המבוי אסור לטלטל: (מ) אסורות. דע, דאותן חצרות האסורות לטלטל, (כמ) אפלו בבית אהד אסור מתוך לתוך, אם בקל חדר דר אדם

שער הציון

(כג) ואף דבבית-יוסף כתב שדעת הפמ"ג והפמ"ק פנה להחמיר, מפל מקום הלבוש והאלהי רבה ועוד כמה אחרונים העתיקו דברי הפגיד-משנה בשם המשכ"א שפול כזה; וגם עצם הדין דתחת הקורה אסור להשתמש פתוח לפרמלית אפלו באינו רחב ארבעה, הוא רחב מאד ונוטה יותר להקל, כמו שכתב האלהי רבה, עין שם. ודע, דמה שכתב הפג"א אברהם בסעיף-קטן י' ונראה ל' וכד', הפרי-מגדים ממאן פנה, עין שם, ומכל מקום למעשה אין להחמיר, כמו שכתבתי בפנים: (כג) ואף דהב"ח מקל בפרמלית, מסתברא כנתה דהפג"א אברהם ומאמר-מרדכי מסיים לשון המחבר שכתב 'בין וכד': (כד) פוסקים: (כס) בית-יוסף: (כז) מגן-אברהם, וכן משמע בבית-יוסף: (כח) מגן-אברהם ואלהי רבה והג"ר ותי' אדם ושא"א: (כט) מגן-אברהם:

הלכות שבת סימן שסו

שסו דין ערוב להצר שהרבה בני אדם דרים בו, ובו ט"ו סעיפים:

א *הציר* (א) שהרבה בתים פתוחים לתוכו, אסור תכמים לטלטל (ב) *מבתיהם* (ב) להצר עד שייערכו, דהיינו שגובים פת מקל בית ובית ונותנים אותו באחד מבתי החצרות, (ג) שעל ידי כך אנו רואים קאלו כלם דרים באותו הבית (ד) וכאלו כל החצר מיוחד לאותו בית: **ב** (ה) יושבי אהלים או סכות (ו) *או מחנה* (ז) שהקיפוהו מחיצה, (ח) אין מטלטלין מאהל לאהל (ט) עד שייערכו כלם. (י) *אבל שיצא* (יא) שהקיפוהו מחיצה אין צריכים לערב, (יב) לפי שכלם מערבים ואין אותם אהלים

א בהתאם שבת ר
ב נבדלים כפי א
המלות ערוכין, וכתב
הרב הפד"ר שהוא
מהורשלים

באר היטב

על זה במקומות שאין להם לחי או קורה; ולידן שאנו מניחים הערוב בבח"כ, אם נשבר התקון באותו מבוי כל המבואות אסורות אפלו יש להם תקון בפ"ע, אלא א"כ יכולין להביא הערוב אצלן, ולכן במקום שאין לחי או קורה שאסורים לטלטל במבוי ואין בעיר שני בתי החצר בבית אחד, לא יעשו ערובי חצרות בפסח דהרי ברכה לבשלה, מ"א, ע"ש:

(ב) להצר. וה"ה מבית לבית, עס"ב ורס"י שנו"ג וס"י ש"ע ס"ג:

מ"ש הרמ"א סימן שסו טעם למנהג, רק דין ערוב שצריך להניחו בבית דירה, ותקברו על הערוב הזה הוא ברכה לבשלה. ועין באה"ע שכתב בטעם דמיחין בין שקונים מקומות שם והוא בכלל נכסיו, ע"ש כמה חדושי דנים:

משנה ברורה

אחד בפני עצמו ואין לחבור תפיסתו דין, כמו שמוכח סימן שע סעיף ב' וג', וצריך להזהיר על זה במקומות שאין להם תקון מבואות בעיר, דאף בבית אחד לא יטלטלו שני שכנים הדרים בשני חדרים⁽⁴²⁾, אם לא ישו ערובי חצרות ביניהם; וכן צריך להזהיר במקומות שיש שם לחי או קורה או צורת הפתח ונשבר התקון באותו מבוי של בית הכנסת לשמנח שם הערוב וכהאי גוונא, אם נשבר בחל, שלא יטלטלו שוב בכל המבואות אפלו יש להם תקון בפני עצמם, אלא אם כן הוא בענין שיכולין להביא הערוב אצלן מבית הכנסת. ודע עוד, דבמקום שאין עושין תקון מבואות בעיר, (כט) צריך לזהר שלא יעשו ערובי חצרות אלא אם כן יש על-פל-פנים באותו חצר שני בתים [וכן הוא הדין שני בתים זה נגד זה ופי'הו"י ביניהם או שני חדרים הפתוחים לבית אחד] או בחצר הסמוכה להם, בענין שיכולין להביא הערוב אצלם דרך פתח או חלון בשבת. (ל) וכתבו האחרונים, דבאופן זה שלא עשו תקון למבואות, לא יצוהו הערוב בבית הכנסת פנהו רק באחד הבתים, ואם לא עשו כן, אסור לטלטל אפלו בחצר בית הכנסת⁽⁴³⁾ על סמך הערוב שמנח בבית הכנסת:

א (א) שהרבה בתים. של אנשים מיוחדים: (ב) מבתיהם להציר. והוא הדין (ב) מבית לבית⁽⁴⁴⁾ בתוך החצר (ג) או בתוך המבוי אף שהמבוי מתקן בלחי וקורה. וטעם בכל זה, דגורו שלא להוציא (ג) מרשותו לרשות חבירו⁽⁴⁵⁾ כדי דלא יתי' לאפוקי מרשות היתד לרשות הרבים. ובחצר גופא מתר לטלטל בכל⁽⁴⁶⁾, ואפלו מחצר לחצר (ד) נמי מתר, דלא גזרו גזוה רבנו, ויכולין לקמן בסימן שעב: (ג) שעל ידי כך וכו'. דעקר דירתו של אדם במקום שפתו שם: (ד) וכאלו כל החצר. וכמו שהסביר הרמב"ם וזה לשונו: שיתערבו במאכל אחד שמניחין אותו מערב שבת, כלומר, שכלנו מערבין ואכל אחד לכלנו⁽⁴⁷⁾ ואין כל אחד ממנו חולק רשות מחבירו, אלא כשם שיד כלנו שנה במקום זה שנשאר לכלנו⁽⁴⁸⁾, כך יד כלנו שנה בכל מקום שאחד כל אחד לעצמו ויהי כלנו רשות אחד⁽⁴⁹⁾, ובמעשה הזה לא יבואו לטעות ולדמות שמתר להוציא ולהכניס מרשות היתד לרשות הרבים, עד כאן לשונו: **ב** (ה) יושבי אהלים וכו'. כגון שובני מדבריות וכדומה: (ו) או מחנה. מקום חניה של אנשי חילות על-פני השדה⁽⁵⁰⁾, שקורין בלשוננו לאנע"ר. ועין באור הלכה: (ז) שהקיפוהו מחיצה. ורצה לומר, שהיה מחיצה (ח) גבוהה עשרה טפחים מקפת סביב האהלים והסכות: (ח) אין מטלטלין מאהל לאהל. והוא הדין מאהל לחצר, דהיינו לאותו שטח שהוא בתוך המחיצה: (ט) עד שייערכו. ומאותו טעם שכתבנו לעיל בסעיף א: (י) אבל שיצא. אורחת אנשים ההולכות דרך מדבר: (יא) שהקיפוהו מחיצה. ויש להם בתוך ההקף אהלים לכל אחד בפני עצמו: (יב) לפי שכלם וכו'. פרוש, דכיון שאין אותם אהלים קבועים להם לדירה, רק דרך ארצי בשעה שעומדים לפוש מעמידים אהלים,

שער הניחוי

(כט) מגן אברהם ושא"א: (ל) תשובת חכם צבי, והובא בכמה אחרונים. וטעמו, דהא באמת קומא לן דערורי חצרות צריך להיות דוקא בבית דירה, ומה שאנו מניחים בבית הכנסת, כתב רמ"א לקמן בסימן שסו סעיף ג, משום דערורי חצרות שלנו הוא במקום שתופי מבואות, ושמותו אין צריך דוקא בבית דירה, ואם כן קנה שלא תהנו המבואות אין עליו שם שתוף רק שם ערובי חצרות בעלמא, וצריך דוקא בית דירה: (ב) מגן אברהם ושא"א, ורצה לומר, אפלו הם סמוכין מלש זה לזה ורק פתח ביניהם: (ג) פשוט. ועין לקמן בסימן שע בבאר הלכה סעיף ג דבור הפתחיל 'או שאין עובדים', דהספקנו שם דהעקר כשיטה זו דגם מבית לבית בלחוד גס"פ אסור: (ג) וחצר גס"פ יש בו השתתפות של חבירו: (ד) הינו פלים ששבתו בחצרה, ויכולין לקמן שם: (ה) נבדלים כפי א ומהלכות מלכים: (ה)

הַלְבוּת שֶׁת סִימָן שְׁמוֹ

ביאורים ומוספים

נחשב לבית, ושאר החדרים שבבית דינם כחצר, ולכן כתב שמחדר שאין אוכלים שם מותר להוציא כלים ששבתו שם אל החצר, משום שנמצא מטלטל מחצר לחצר. [והוסיף, שמ"מ מותר להניח את הפת שמערבים בה בחדר שאין אוכלים שם, כיון שגם חדרים אלו נחשבים כמקום הראוי לדירה].

ובאופן שהחדר שפתוח לחצר הוא חדר שאין אוכלים בו, כמו שמצוי בהרבה בתים, כתב החו"א שם (ס"ק מב) שלשיטתו שדינו של חדר זה כחצר, נמצא שהבית פתוח לחצר והחצר פתוחה לחצר השותפים, ואם כן החצר נחשבת כמבוי שלא מועיל בו עירובי חצרות אלא שיתופי מבואות. ובהמשך דבריו חזר והסתפק בזה, ולמעשה כתב שבנוסף של עירובי החצרות צריך להתנות שאם צריך עירוב יהא עירוב, ואם צריך שיתוף יהא שיתוף.

[משנ"ב שם]

דְּגָרוֹ שֶׁלֹא לְהוֹצִיא מְרֻשְׁתּוֹ לְרֵשֶׁת חֲבָרוֹ.

4) נקט כדעת רש"י (עירובין יג, ב, ד"ה חצרות), שפירש כן את טעם הגזירה. אמנם הרמב"ם (פ"א מהל' עירובין ה"א) פירש באופן אחר, שגורו שלא להוציא מבית שהוא מקום שימוש לפרט, לחצר שהיא מקום השתמשות לרבים, שמא יסברו שכשם שמותר להוציא מבית לחצר שהיא מקום השתמשות לרבים, כך מותר להוציא לרשות הרבים. [והנפקא מינה ביניהם, ראה מה שכתבנו להלן בשעה"צ ס"ק א].

[משנ"ב שם]

וּבְחֻצְרוֹ גוֹפָא מְתָר לְטַלְטֵל כְּכֹלָו.

5) ובטעם הדבר שלא אסרו לטלטל ד' אמות בחצר גזירה שמה יבוא לטלטל ד' אמות ברשות הרבים, כתב הפרישה (אות א) שחצר שהיא מוקפת מחיצות דומה לרשות היחיד, ולא יבוא לטעות בדבר, ורק שלא להוציא מהבית לחצר גורו, שבוה יש מקום לטעות, כיון שכלפי הבית דומה החצר לרשות הרבים.

[שעה"צ ס"ק א]

וְרוֹצֵה לומר, אֶפְלוּ הֵן כְּמוֹכֵין מִפֶּשׁ זֶה לָזֶה וְנֶקַח פְּתַח בֵּינֵיהֶם.

6) ולדעת הרמב"ם [שהובא במשנ"ב], כתב בביה"ל לקמן (סי' שע ס"ג ד"ה או) בשם השושנים לדוד שמותר לטלטל מבית לבית על ידי פתח שביניהם בלא עירובי חצרות, כיון שטעם הגזירה הוא שמה יטעו לומר שכשם שמותר לטלטל מבית שמשמש לפרט אל חצר שמשמשת לרבים, כך מותר לטלטל מבית לרשות הרבים, ובטלטול מבית לבית הרי לא שייכת גזירה זו. אמנם הביא שם, שהתוס' יו"ט (עירובין פ"ז מ"א) כתב שאף הרמב"ם מודה שאסור לטלטל מבית לבית, אלא שתחילת הגזירה היתה שלא לטלטל מבית לחצר, ואחר כך הוסיפו ואסרו גם מבית לבית, והכריע בביה"ל שם כדעה זו. וכן מפורש בפירוש המשניות להרמב"ם (עירובין פ"ט מ"א) שאסור לטלטל גם מבית לבית בלא עירובי חצרות, וכן כתב החו"א (או"ח סי' צב), והוכיח כן מכמה מקומות.

[שעה"צ ס"ק ז]

הֵינִי גֵלִים שְׁשֻׁבְתִי כְּחֻצְרוֹ.

7) וכלים ששבתו בבית והוציאום לחצר בשבת בהיתר, כגון דרך מלבוש, כתב בביה"ל לקמן (סי' שעב ס"א ד"ה שמא) שנחלקו הראשונים האם מותר לטלטל ד' אמות בחצר שאינה מעורבת [כגון שפתוחה לשני בתים שלא עירובי יחד], שדעת התוס' (עירובין צא, ב, ד"ה וכלים) והתוס' יו"ט (שם) שמותר, דעת הרשב"א **המשך במילואים עמוד 18**

[משנ"ב ס"ק מ]

דָּאף בְּבֵית אֶחָד לֹא יִטְלַטְלוּ שְׁנֵי שְׂכָנִים הַדָּרִים בְּשְׁנֵי חֲדָרִים.

42) דבר זה מצוי בבית מלון או בית חולים, וראה מה שכתבנו בענין זה לקמן סי' שע ס"ק י ו-גה.

[משנ"ב שם]

אָסוּר לְטַלְטֵל אֶפְלוּ בְּחֻצְרוֹ בֵּית־הַקְּנָסֶת.

43) והיינו אם פתוחים לשם בתים [ראה שערי תשובה ס"ק ב], אבל אם אין בתים פתוחים לשם, כתבו השו"ת רעק"א (מהדו"ק סי' לד) והחו"א (או"ח סי' פו ס"ק יא) שמותר לטלטל שם, ואין האנשים שבאים מבחוץ להתפלל אוסרים כיון רגל האסורה במקומה [כדלקמן שו"ע סי' שעח ס"ב], אף שיש להם זכות להכנס להתפלל בחצר בית הקנסת ואי אפשר למחות בידם, משום שדריסת רגל האוסרת היא רק בחצר פנימית וחיצונה, שבני הפנימית יוצאים מחצרים רק דרך החיצונה ואין הפסק בין החצרות, שנחשב הדבר כאילו הם דרים גם בחיצונה, אבל כאן שיש הפסק כרמלית ביניהם, לא נחשב שהם דרים גם בחצר בית הקנסת.

אמנם אם כל העיר מתקנת במחיצות, ועירבו את חצר בית הקנסת לחוד וכל העיר לא עירבה, כתב החו"א (שם ס"ק טז) שיש לדון לאסור לטלטל בחצר בית הקנסת, כיון שהעיר נחשבת כעיר של יחיד שאין מערבין אותה לחצאין [כמבואר בשו"ע לקמן סי' שצב ס"ד]. ומ"מ אם תיקנו את חצר בית הקנסת על ידי צורת הפתח או על ידי ב' פסין, אין בני העיר אוסרים זה על זה [כמבואר שם ס"ו].

סִימָן שְׁמוֹ

דין עירוב לחצר שהרבה בני-אדם דרים בו

[שו"ע ס"א]

חֻצְרוֹ.

1) הקדמה לדין עירובי חצרות

מן התורה אסור להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, ובא שלמה המלך ע"ה וגור אסור הוצאה מכל רשות לרשות אחרת, שמא יבואו להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים [אמנם מחצר לחצר יש אופנים שמותר]. כמו כן תיקן עירובי חצרות, שעל ידם יוכלו להוציא מבית לבית, ומבית לחצר, ועל תקנה זו יצתה בת קול ואמרה: "בני אם חכם לבך, ישמח ליבי גם אני" (עירובין כא, ב).

[משנ"ב ס"ק ב]

מִבְּתֵיהֶם לְחֻצְרוֹ.

2) וכן להכניס מהחצר לבתים, מבואר לקמן (סי' שעב ס"ק מה) שאסור.

[משנ"ב שם]

וְהוּא הֵדִין מִבֵּית לְבֵית.

3) וחדרים שאין אוכלים בהם בשבת האם נחשבים הם כחלק מהבית ומותר לטלטל מהם לחדר שאוכלים בו, או שנחשבים כחצר וצריך עירוב כדי להתיר לטלטל מהם לחדר שאוכלים בו, כתב לעיל (סי' שנה ס"ק לד) בשם הבית מאיר, שכשיש בבית חדר שאוכלים בו בשבת, גם שאר החדרים דינם כבית. מאידך, דעת החו"א (או"ח סי' צ ס"ק מא) שרק החדר שבו אוכלים בשבת